

ศิลปะในการนำหลักพุทธธรรมมาใช้พัฒนาทัศนคติบุคคล  
เพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์สู่สังคมโลก

นิธิกร ศาตวกร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์

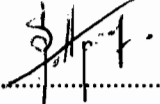
คณะการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา

มิถุนายน 2554

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

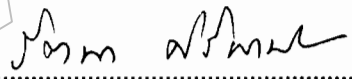
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา  
วิทยานิพนธ์ของ นิธิกร ศาตากร ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม  
หลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

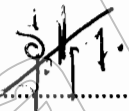
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

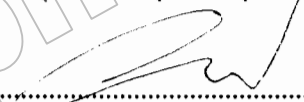
  
.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก  
(ดร.สุทธิพงษ์ สุวรรณสุข)


  
.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม  
(ดร.วรภัทร์ ภูเจริญ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

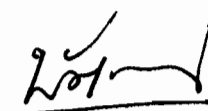
  
.....ประธาน  
(ศาสตราจารย์ ดร.รัตนา ศิริพานิช)

  
.....กรรมการ  
(ดร.สุทธิพงษ์ สุวรรณสุข)

  
.....กรรมการ  
(ดร.วรภัทร์ ภูเจริญ)

  
.....กรรมการ  
(ดร.กัญจนวลัย นนทแก้ว)

คณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยวอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการ  
การศึกษาตามหลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ของ  
มหาวิทยาลัยบูรพา

  
.....คณบดีคณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยว  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันธ์ นนทศักดิ์)

วันที่ ๒๘ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๔

## ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความกรุณาจาก ดร.สุทธิพงษ์ สุวรรณสุข อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ดร.วรภัทร์ ภูเจริญ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา พร้อมทั้งคณาจารย์ผู้เป็นประธานกรรมการสอบ ศาสตราจารย์ ดร.รัตนา ศิริพานิช และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่กรุณาให้คำแนะนำที่ดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ รวมทั้งให้คำแนะนำแก้ไข เพื่อนำมาปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ให้มีคุณภาพ นอกจากนี้ยังได้รับความอนุเคราะห์จาก ผู้จัดการฝ่ายทรัพยากรบุคคล บริษัท ฮิตาชิ อินดัสเตรียล เทคโนโลยี (ประเทศไทย) จำกัด ที่ให้ความร่วมมืออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย และบริษัท พรีเมียร์ โปรดักส์ (ประเทศไทย) จำกัด ที่ให้ความร่วมมือเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้สมัครใจ เข้ารับการอบรมพัฒนาทัศนคติแนวพุทธธรรม เจ้าหน้าที่และพนักงานทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ในการให้ข้อมูล รวมถึงครูและนักเรียนโรงเรียนร่มเกล้าจังหวัดปราจีนบุรี ที่ให้ข้อมูลด้านชุมชน ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากขึ้น

สุดท้ายนี้ ขอนอบน้อมแด่องค์พระสัมมาสัมพุทธะเจ้าทุกพระองค์ และขอบูชาแด่พระรัตนตรัย อันประเสริฐ ที่ได้มอบหลักพุทธธรรมเพื่อเป็นแนวทางอันดีงาม และกราบขอขมาองค์พระรัตนตรัย ในความผิดพลาดหากเกิดขึ้นประการใด ขอกราบขอพระคุณบิดามารดาผู้มอบกำลังกาย ขอกราบขอพระคุณบูรพาจารย์ผู้มอบวิชาความรู้ ขอขอบคุณครอบครัวและกัลยาณมิตรทุกท่านที่มอบกำลังใจ เพื่อสนับสนุนส่งเสริมทำให้ผู้วิจัยมีความมานะอดทน พยายามทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูทศเวทิต์แด่บูรพการีพระรัตนตรัย บูรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ผู้วิจัยเป็นผู้มีการศึกษาและประสบความสำเร็จมาตราบนับเท่าทุกวันนี้

52920052: สาขาวิชา: การจัดการทรัพยากรมนุษย์; กจ.ม. (การจัดการทรัพยากรมนุษย์)

คำสำคัญ: หลักพุทธธรรม / พัฒนาทัศนคติ / การบริหารทรัพยากรมนุษย์สู่สังคมโลก

นิธิกร ศาดากร : ศิลปะในการนำหลักพุทธธรรมมาใช้พัฒนาทัศนคติบุคคลเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์สู่สังคมโลก (THE ART OF APPLYING THE BUDDHA DOCTRINAL PRINCIPLE TO THE DEVELOPMENT OF THE ATTITUDE IN THE PERSONNEL OF THE ADMINISTRATION AND THE HUMAN RESOURCE MANAGEMENT TO FOR THE GLOBAL SOCIETY) ที่ปริกษาวิทยานิพนธ์: สุทธิพงษ์ สุวรรณสุข, Ph.D., วรภัทร์ ภูเจริญ, Ph.D. 179 หน้า. ปี พ.ศ. 2554.

ปัญญากับทัศนคติเป็นกลาง มีความสัมพันธ์ในทางบวกต่อกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $p < 0.01$ ) ในการเปรียบเทียบความแตกต่างจำแนกตามการวิปัสสนาภาวนาพบว่า ปัญญาและทัศนคติความเสมอภาค มีระดับนัยสำคัญที่แตกต่างกัน ทัศนคติเป็นกลาง และทัศนคติอยู่เหนือการเบียดเบียนสังคมโลก มีระดับนัยสำคัญที่ไม่แตกต่างกัน แต่ผู้ปฏิบัติวิปัสสนาภาวนามีแนวโน้มของค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับปัญญา ทัศนคติเป็นกลาง ทัศนคติความเสมอภาค และทัศนคติอยู่เหนือการเบียดเบียนสังคมโลก ที่สูงกว่าผู้ไม่ปฏิบัติวิปัสสนาภาวนา

ทัศนคติประกอบด้วย ความคิดที่เอนเอียงปรุงแต่งให้เกิดกิเลสนำไปสู่พฤติกรรม เรียกว่า “ทัศนอคติ” (Bias Attitude) จิตที่สามารถคิดได้อย่างมีเหตุผลตามจริงนำไปสู่พฤติกรรมเรียกว่า “ทัศนคติเป็นกลาง” (Equanimity Attitude) เมื่อใช้ปัญญานำไปสู่พฤติกรรมเรียกว่า “ทัศนปัญญา” (Intellect Attitude)

ศิลปะในการนำหลักพุทธธรรมมาใช้ประโยชน์ 3 ระดับคือ ระดับบุคคล ฝึกสร้างปัญญาขึ้นภายในจิต เพื่อพัฒนาทัศนคติเป็นกลาง ระดับองค์กร ปฏิบัติตามทฤษฎีพระราชทานเศรษฐกิจพอเพียงระดับสังคมขยายความรับผิดชอบสู่ส่วนรวม คือ “การบูรณาการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ ด้วยหลักพุทธธรรมเพื่อเชื่อมโยงประโยชน์คืนความสมดุลให้กับสังคมโลก”

52920052: MAJOR: HUMAN RESOURE MANAGEMENT; M.M.  
(HUMAN RESOURE MANGEMENT)

KEYWORDS: THE BUDDHA DOCTRINAL PRINCIPLE / THE DEVELOPMENT OF THE  
ATTITUDE / THE ADMINISTATION AND THE HUMAN RESOURCE  
MANAGEMENT TO FOR THE GLOBAL SOCIETY

NITHIKORN SATAKORN : THE ART OF APPLYING THE BUDDHA DOCTRINAL  
PRINCIPLE TO THE DEVELOPMENT OF THE ATTITUDE IN THE PERSONNEL OF THE  
ADMINISTATION AND THE HUMAN RESOURCE MANAGEMENT TO FOR THE GLOBAL  
SOCIETY. THESIS ADVISOR: SUTTIPONG SUVANSOOK, Ph.D., WORAPAT PHUCHAROEN,  
Ph.D. 179 P. 2011.

Intellect and Equanimity attitude found that positive relation of each others of volunteers with statistical significant ( $p < 0.01$ ). In comparison by difference of bringing Buddhist principles to develop an attitude to social. From the study we classified by Vipassana meditation. We found that the difference of Vipassana meditation make difference both intellect and equity attitude significant. For Equanimity attitude, Win – Win attitude and Attitude that are out of encroachment the global do not effect on Vipassana meditation. But a person who practice Vipassana meditation has average level of intellect , Equanimity attitude , Win – Win attitude and Attitude that is out of encroachment higher than a person who do not practice Vipassana meditation.

The attitude consists of idea. Thinking contains desire and passion that lead to “Bias attitude”. Mediation make logical thinking and conduce to behavior that is called “Equanimity attitude”. Under the condition of intellect leads to behavior which is called “Intellect attitude”.

The art of applying The Buddha doctrinal principle to 3 Level in The Personnel is Intellect making in mind so as to develop to be Equanimity attitude. The company is taking theory of Sufficiency economy. The social is corporate social responsibility. It is “Integration in human resources management with Buddha principles so as to return balance to global society”.

## สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ .....	จ
สารบัญ .....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
สมมติฐานของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
การพัฒนาทัศนคติ.....	12
ความสัมพันธ์ของจิตและกาย.....	24
ปัญญาตามหลักพุทธธรรม.....	39
ทัศนคติการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์สู่สังคมโลก.....	62
ศิลปะการนำหลักพุทธธรรมมาใช้ประโยชน์กับ บุคคล องค์กร และสังคมโลก.....	69
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	82
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	83
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	89
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	89
วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	90
เครื่องมือที่ใช้ในเก็บรวบรวมข้อมูล.....	90
การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ.....	96

## สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูลและจัดทำข้อมูล.....	98
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	98
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	101
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	101
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	101
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	102
5 สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	123
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	125
อภิปรายผลการวิจัย.....	132
ข้อเสนอแนะการวิจัย.....	148
บรรณานุกรม.....	153
ภาคผนวก.....	163
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	179

## สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า	
2-1	สรุปรายการสัมภาษณ์ นายพรสันต์ ชูเทพ ผู้จัดการฝ่ายทรัพยากรบุคคล บริษัทพรีเมียร์โปรดักส์ (ประเทศไทย) จำกัด ในหัวข้อการใช้หลักพุทธธรรมพัฒนาทัศนคติในการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์สู่สังคมโลก.....	80
2-2	สรุปรายการสัมภาษณ์พนักงานบริษัทพรีเมียร์โปรดักส์ (ประเทศไทย) จำกัด เรื่องการนำหลักพุทธธรรมมาใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์สู่สังคมโลก..	81
3-1	จำนวนประชากรบริษัทพรีเมียร์โปรดักส์ (ประเทศไทย) จำกัด.....	89
3-2	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เพื่อความเหมาะสมกับการวิจัย	90
3-3	แปลความหมายของระดับคะแนน การนำหลักพุทธธรรมมาใช้ในชีวิตประจำวัน.....	96
4-1	ค่าความถี่และร้อยละจำแนกตามข้อมูลเบื้องต้นส่วนบุคคล ของกลุ่มตัวอย่าง.....	102
4-2	ค่าความถี่และร้อยละ จำแนกตามการปฏิบัติวิปัสสนาภาวนา ของกลุ่มตัวอย่าง.....	103
4-3	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับคะแนนเกี่ยวกับปัญญา ของกลุ่มตัวอย่าง	104
4-4	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับคะแนนเกี่ยวกับทัศนคติเป็นกลาง ของกลุ่มตัวอย่าง.....	104
4-5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับคะแนนเกี่ยวกับทัศนคติความเสมอภาค ของกลุ่มตัวอย่าง.....	105
4-6	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับคะแนนเกี่ยวกับทัศนคติอยู่เหนือ การเบียดเบียนสังคมโลก ของกลุ่มตัวอย่าง.....	106
4-7	ความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับคะแนนเกี่ยวกับปัญญาโดยรวมและรายด้านกับระดับคะแนนเกี่ยวกับทัศนคติเป็นกลางโดยรวมและรายด้าน ของกลุ่มตัวอย่าง.....	107
4-8	ความสัมพันธ์ของ ระดับคะแนนเกี่ยวกับปัญญาโดยรวมและรายด้าน กับระดับคะแนนเกี่ยวกับทัศนคติความเสมอภาคโดยรวมและรายด้าน ของกลุ่มตัวอย่าง.....	109
4-9	ความสัมพันธ์ของ ระดับคะแนนเกี่ยวกับปัญญาโดยรวมและรายด้าน กับระดับคะแนนเกี่ยวกับ ทัศนคติอยู่เหนือการเบียดเบียนสังคมโลก โดยรวมและรายด้าน ของกลุ่มตัวอย่าง.....	111
4-10	ความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับคะแนนเกี่ยวกับ ทัศนคติเป็นกลางโดยรวมและรายด้าน กับระดับคะแนนเกี่ยวกับทัศนคติความเสมอภาคโดยรวมและรายด้าน ของกลุ่มตัวอย่าง.....	113



## สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4-11 ความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับคะแนนเกี่ยวกับทัศนคติเป็นกลางโดยรวมและรายด้าน กับระดับคะแนนเกี่ยวกับ ทัศนคติอยู่เหนือการเบียดเบียนสังคมโลกโดยรวมและ รายด้านของกลุ่มตัวอย่าง.....	115
4-12 ความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับคะแนนเกี่ยวกับทัศนคติความเสมอภาคโดยรวมและ รายด้านกับระดับคะแนนเกี่ยวกับทัศนคติอยู่เหนือการเบียดเบียนสังคมโลกโดยรวม และรายด้านของกลุ่มตัวอย่าง.....	117
4-13 ความสัมพันธ์โดยรวมระหว่าง ระดับคะแนนเกี่ยวกับปัญญา ระดับคะแนนเกี่ยวกับ ทัศนคติเป็นกลาง ระดับคะแนนเกี่ยวกับทัศนคติความเสมอภาค และระดับคะแนน เกี่ยวกับทัศนคติอยู่เหนือการเบียดเบียนสังคมโลก ของกลุ่มตัวอย่าง.....	119
4-14 เปรียบเทียบความแตกต่างของการปฏิบัติวิปัสสนาภาวนา จำแนกตามข้อมูล โดยรวม ของการนำหลักพุทธธรรมมาใช้ปฏิบัติ สำหรับการพัฒนาทัศนคติบุคคลสู่สังคมโลก	120
4-15 ความสัมพันธ์ของข้อมูลโดยรวม ระหว่าง ระดับคะแนนเกี่ยวกับปัญญา ระดับคะแนน เกี่ยวกับทัศนคติเป็นกลาง ระดับคะแนนเกี่ยวกับทัศนคติความเสมอภาค และระดับ คะแนนเกี่ยวกับทัศนคติอยู่เหนือการเบียดเบียนสังคมโลก กับข้อมูลด้านการวิปัสสนา และ ด้านการวางจิตเป็นกลาง.....	122
5-1 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างปัญญา และทัศนคติ กับ การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ สู่สังคมโลก.....	150

## สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1-1	กรอบแนวความคิดในการวิจัย.....	4
2-1	องค์ประกอบสมรรถนะเชิงลึก.....	14
2-2	การสร้างสมดุลในการยอมรับและไม่ยอมรับในงาน.....	20
2-3	ภาพรวมของธรรมชาติและสรรพสิ่งแบบวิทยาศาสตร์ยุคใหม่.....	21
2-4	ความสัมพันธ์ของประจุไฟฟ้ากับนิวเคลียส.....	22
2-5	หุบผาเหล็ก.....	23
2-6	ส่วนประกอบของเซลล์.....	24
2-7	โครโมโซมและยีน.....	24
2-8	Basic Neuron Types.....	26
2-9	ระบบประสาทส่วนกลาง.....	27
2-10	การทำงานของกลุ่มเซลล์สมอง.....	28
2-11	สัญญาณอีอีจี.....	29
2-12	ความถี่คลื่นสมองในแต่ละประเภท.....	30
2-13	กระแสประสาทเชื่อมการรับรู้.....	32
2-14	การหลั่งสารสื่อประสาท.....	33
2-15	ระบบรับความรู้สึกทางตา.....	34
2-16	ระบบรับความรู้สึกทางหู.....	34
2-17	ระบบรับความรู้สึกทางจมูก.....	35
2-18	ระบบรับความรู้สึกทางลิ้น.....	35
2-19	ระบบรับความรู้สึกทางสัมผัส.....	36
2-20	ภาพตัดแปลงจากระบบประสาท.....	38
2-21	จิตของบุคคล เกิดดับรู้อารมณ์.....	41
2-22	ความสัมพันธ์ระหว่างอารมณ์กับจิต.....	42
2-23	แบบจำลองฝ่ายจิตเจตสิก.....	43
2-24	แบบจำลองจิตเจตสิก.....	46
2-25	การพัฒนาปัญญาแบบองค์รวม.....	54
2-26	วิเคราะห์ความเชื่อมโยงเหตุและผลของกิเลสตามวงจรปฏิบัติสมุปปาท.....	60

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
2-27 กระบวนการเกิดความคิดและเจตสิกภายในจิต.....	60
2-28 วิเคราะห์ความเชื่อมโยงของทัศนคติและปัญญากับสมรรถนะ.....	62
2-29 ระบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์.....	63
2-30 ทูนมมนุษย์.....	64
2-31 7Sharpen the Saw.....	66
2-32 ระดับความรับผิดชอบต่อสังคมโลก.....	67
2-33 การพัฒนาที่ยั่งยืน.....	68
2-34 ศาสตร์และศิลป์.....	70
2-35 เทคนิคการผ่อนคลายความคิด จิต ทัศนคติ ของมนุษย์.....	72
2-36 องค์ประกอบของทฤษฎีปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	74
2-37 ลำดับชั้นของผู้มีส่วนได้เสียกับ CSR.....	79
5-1 เป้าหมายการพัฒนาทัศนคติ.....	135
5-2 การใช้ปัญญากับทางสายกลาง.....	136
5-3 การย้ายฐานแห่งจิตหรือคลื่นสมองมาสู่ความเป็นกลาง.....	146
5-4 การบูรณาการ การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ด้วยหลักพุทธธรรมเพื่อเชื่อมโยง ประโยชน์คืนความสมดุลให้กับสังคมโลก.....	148
5-5 หลักพุทธธรรมที่ใช้ในงานวิจัย.....	149
5-6 สภาวะธรรม.....	149